

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΝΑΚΗ, Διονυσίου Λίβου ἢ Χαρακηνοῦ Οἰκουμένης Περιήγησις, Κείμενον, μετάφρασις πεζῆ καὶ ἑμμετρος, σχόλια, Ἐν Σύρῳ, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Φρέρη 1967, σχ. 8, σελ. 242.

Ὁ ἀκαταπόνητος καὶ ἀξίος φιλόλογος Ἄντ. Κανάκης ὁ ἐκδοὺς ἐν μεταφράσει τὴν Βατραχομουμαχίαν, τὰ Ἀργοναυτικά τοῦ Ἀπολλωνίου, τὸν Ὑλαν καὶ τὴν Γαλάτειαν, καὶ τὸν Δ΄ Πυθιονίκην τοῦ Πινδάρου συνέχισε τὴν δραστηριότητά του τῷ 1967 ἐκδοὺς τὴν Οἰκουμένης Περιήγησιν Διονυσίου τοῦ Λίβου.

Εὐστοχωτάτη ὑπῆρξεν ἡ σκέψις τοῦ συγγραφέως νὰ ἐκλαϊκεύσῃ διὰ μεταφράσεως τὸ ἐπικὸν τοῦτο ποιημάτιον τοῦ Β΄ μ. Χ. αἰῶνος. Δὲν εἶναι τοῦτο μόνον ἐν εὐχάριστον καὶ πλούσιον εἰς πληροφορίας δημιουργήμα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον διεμόρφωσεν ὁ Ἑλληνιστικὸς κόσμος μὲ κύριον κέντρον τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐγχειρίδιον τῆς Γεωγραφίας, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιοῦν οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἀπὸ τῶν πρωϊμωτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Τὴν διδακτικὴν ἀξίαν τοῦ ποιηματίου τούτου ἐξαιρεῖ κριτὴς ἀρμοδιώτατος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Εὐστάθιος, εὐρίσκων τοῦτο ὡς σαφές, εὐκρινές, μεθοδικώτατον καὶ κατάλληλον διὰ τὴν διδασκαλίαν, γλαφυρὸν δέ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐμελέτησε καὶ τὸ ἐφωδίασε διὰ σχολίων, ὥστε νὰ γίνεται περισσότερον κατανοητόν.

Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι γεγραμμένον εἰς διάλεκτον ἐπικὴν, ὡς ὅλα τὰ ἐπικά ποιήματα τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ 800 π. Χ. μέχρι τοῦ 400 μ. Χ., δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι τοῦ Νόννου τοῦ Πανοπολίτου.

Εἰς αὐτὸ περιγράφεται ὁλόκληρος ὁ τότε κόσμος, ἦτοι ἡ ῥομβοειδὴς γῆτιν ἐπιφάνεια, ἥτις περιεβάλλετο πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἔχουσα ὡς θεῖα τέματα πρὸς δύοσιν μὲν τὰς στήλας τοῦ Ἡρακλέους ὀπισθεν τοῦ Γιβραλτάρ καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὰς στήλας τοῦ Διονύσου ὀλίγον πέραν τῶν Ἰνδικῶν ὁρέων.

Ὁ ποιητὴς γεωγράφος περιγράφει τὰς θαλάσσας, τὰς ἡπείρους καὶ ἀκολουθῶς ἐκθέτει λεπτομερῶς κατὰ σειρὰν τοὺς κατοικημένους τόπους τῆς Οἰκουμένης διηγούμενος τὴν θέσιν ἐκάστης χώρας, τὰ ὄρια τῆς, τὰ ὄρη, τοὺς ποταμούς, τὰ κατοικοῦντα τὴν χώραν ἔθνη, τὰς ἀσχολίας καὶ τὰ ἔθνη τῶν κατοίκων καὶ ὅλας τὰς μυθολογικὰς καὶ ἱστορικὰς πληροφορίας τὰς συνδεομένας πρὸς ἕκαστον τόπον. Οὕτω ἡ Γεωγραφία, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸ ποίημα τοῦ Διονυσίου, εἶναι μάθημα κοινωνικόν, ὡς τὸ διδάσκουν σήμερον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἱστορίας πολλοὶ Εὐρωπαῖοι, ἀφοῦ συνδυάζεται στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν, τὴν μυθολογίαν, τὴν θρησκείαν, τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἔργα τῶν κατοίκων. Ἡ περιγραφή πολλαχοῦ εἶναι χαριστάτη. Καθὼς τὸ ἔργον εἶναι εἰς στίχους καὶ ἡ συντακτικὴ πλοκὴ του ἀπλῆ, βοηθοῦντος τοῦ τερπνοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος περιεχομένου οἱ μαθηταὶ λίαν εὐχερῶς ἀπεστήθιζον τὸ ἔργον, δεδομένου ὅτι αἱ ποιητικαὶ λέξεις συχνάκις συναντῶμεναι εὐκόλως κατενοοῦντο καὶ ἀπεμνημονεύοντο. Αὐτὴ ἡ ἀρετὴ τοῦ ποιηματίου ἐξηγεῖ διατὶ τοῦτο ἐπὶ χίλια περίπου ἔτη ἀπετέλει ἐντύφημα καὶ διδακτικὸν βιβλίον τῆς νεότητος.

Ὁ κ. Κανάκης κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν εἰς τὰς ἐκδόσεις του τακτικὴν πα-
ραθέτει εἰς τὸ ἀρχαῖον κείμενον δύο μεταφράσεις, τὴν πρώτην εἰς πεζὸν καὶ εἰς
γλῶσσαν σχολικὴν καὶ τὴν δευτέραν εἰς δεκαπεντασυλλάβου καὶ εἰς γλωσσικὸν
ὑφος ποιητικόν. Πέραν ὅμως τῶν μεταφράσεων παράθετει πλουσιώτατα σχόλια
ἐρμηνευτικὰ καὶ πραγματολογικὰ διαλευκαίνων πλήρως τὸ ἀρχαῖον κείμενον. Ἡ
ὅλη ἐργασία προδίδει τὸν δεινὸν φιλόλογον, τὸν ἐντριβέστατον εἰς τὴν ἐπιστήμην
τῆς Ἀρχαιογνωσίας.

Ἡ προσφορὰ τοῦ κ. Κανάκη διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐκδόσεών του ἀποτελεῖ
ὄντως ἔργον ἔθνικόν. Οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι εἶναι καὶ ἔργον δη-
μιουργικόν, συμβάλλον τοῦλάχιστον ἐξ ἴσου πρὸς τὰ ἄριστα πρωτότυπα ἔργα τῆς
συγχρόνου δημιουργικῆς λογοτεχνίας εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης
τοῦ λαοῦ μας. Νομίζω ὅτι τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν προσπάθειάν του
ἀπονέμον εἰς αὐτὸν βραβεῖον καὶ διανέμον τὰ ἔργα του εἰς τὰς βιβλιοθήκας τοῦ
Κράτους. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὀφείλει νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν
προσπάθειαν τοῦ κ. Κανάκη.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

DAS DEUTSCHE MUSEUM, Δημοσιεύσεις τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐρευνῶν τοῦ Γερ-
μανικοῦ Μουσείου διὰ τὴν Ἱστορίαν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς
Τεχνικῆς.

**(Veröffentlichungen des Forschungsinstituts des Deutschen Mu-
seums für die Geschichte der Naturwissenschaften und der
Technik).**

Κατὰ τὸ 1903 ὁ ἠλεκτρολόγος μηχανικὸς Oskar von Miller (1855 - 1934)
Ἰδρυσεν ἐν Μονάχῳ τὸ περίφημον καταστὰν Γερμανικὸν Μοσεῖον τῶν Φυσικῶν
Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς, τὸ ὁποῖον σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ ἐποπτικὴν
τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς καὶ
τῆς Βιομηχανίας. Κατὰ τὸ 1925 ἐγένετο ἐπέκτασις τοῦ χώρου τοῦ Μουσείου,
ὥστε ἡ ἔκτασις τούτου νὰ ἀνέρχεται σήμερον εἰς 36.000 τετραγωνικὰ μέτρα. Ἡ
βιβλιοθήκη τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνολογίας περιλαμβάνει 490.000
τόμους καὶ συμπληροῦται διαρκῶς. Τὸ Μοσεῖον τοῦτο τοῦ Μονάχου εἶναι τὸ
μοναδικὸν κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πληρότητα Τεχνικὸν Μοσεῖον τοῦ κόσμου.

Αἱ δημοσιεύσεις τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐρευνῶν τοῦ Μουσείου διὰ τὴν Ἱστο-
ρίαν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς, ὅπερ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσιν τῶν διακεκριμένων καθηγητῶν J. O. Fleckenstein, H. Gericke, F. Klemm,